

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ начальника обласної
військової адміністрації
25.05.2023 № 131/2023-н

**Обласна цільова програма
соціально-психологічної підтримки дітей і молоді
в умовах воєнного стану та у післявоєнний період
на 2023-2024 роки**

**Обласна цільова програма
соціально-психологічної підтримки дітей і молоді
в умовах воєнного стану та у післявоєнний період
на 2023-2024 роки**

Паспорт Програми

1	Ініціатор розроблення програми	Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації
2	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	
3	Розробник програми	Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації
4	Відповідальний виконавець програми	Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації
5	Учасники програми	Департамент фінансів обласної військової адміністрації; обласні центри соціальних служб, соціально-психологічної допомоги, навчально-методичний центр психологічної служби, ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; обласні центри туризму і краєзнавства учнівської молоді, науково-технічної творчості учнівської молоді, фізичного виховання, Хмельницький державний центр естетичного виховання учнівської молоді, Науково-методичний центр професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників в області; органи місцевого самоврядування; міжнародні та вітчизняні організації гуманітарної допомоги
6	Термін реалізації програми	2023-2024 роки
7	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, усього, у тому числі за рахунок коштів:	6 197, 980 тис. грн, у тому числі: 2023 рік – 3 098,990 тис. грн 2023 рік – 3 098,990 тис. грн
1)	обласного бюджету	6 197, 980 тис. грн
2)	бюджетів територіальних громад	
3)	інших джерел, не заборонених законодавством	

Загальні положення

Обласну цільову програму соціально-психологічної підтримки дітей і молоді в умовах воєнного стану та у післявоєнний період на 2023-2024 роки (далі – Програма) спрямовано на соціальну та психологічну підтримку дітей, їх батьків (законних представників) та молоді Хмельниччини, а також на підтримку тимчасово переміщених осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах унаслідок військових дій в Україні.

Програма ґрунтується на аналізі психоемоційного стану, актуалізації проблеми емоційного вигорання та необхідності зниження високого рівня стресу та тривожності у дітей, їх батьків (законних представників), а також молоді під час війни.

Визначення проблемних питань, на розв'язання яких спрямовано Програму

Війна в Україні докорінно порушила відчуття безпеки і призвела до хронічного стресу, психологічні наслідки якого можуть бути небезпечними для здорового майбутнього і дорослих, і дітей. Пережитий травмуючий досвід може стати причиною посттравматичних стресових розладів. Кожна людина, яку зачепили військові дії, має свої переживання та реакції, що є абсолютно нормальними у відповідь на ненормальну ситуацію.

Найбільш уразливими є діти у віці від до 18 років та молодь у віці від 18 до 35 років. Щодо гендерних особливостей науковці зазначають, що у 8% чоловіків та 20% жінок розвивається посттравматичний стресовий розлад після травмуючих подій. Діти, підлітки та молодь так само перебувають у зоні ризику.

До зони ризику відносяться і категорії дітей, які потребують додаткової соціальної підтримки. Серед них: діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, діти із сімей, які потрапили у складні життєві обставини, що перебувають на обліку служб у справах дітей, діти із багатодітних сімей, діти, в яких батьки є військовослужбовцями, діти в яких батьки військовослужбовці загинули, зникли безвісти, потрапили до ворожого полону, діти з числа внутрішньо переміщених осіб.

Разом з тим, завдяки психологічній підтримці фахівців, людина може повернутися до стабільного психологічного стану. Основними проблемами при організації роботи є подолання напливів нав'язливих спогадів про небезпечні для життя ситуації, учасником яких була людина та прагнення уникати емоційних навантажень.

Реалізація Програми дасть змогу:

забезпечити (відновити) почуття безпеки;

залучати дітей та молодь до фізичної активності і здорового способу життя;

надати дітям та молоді відчуття єдності та підтримки;

залучати дітей та молодь до соціальної активності, безпосередньої комунікації;

гармонізувати психоемоційний стан дітей та молоді;

надати доступ дітям і їх батькам (законним представникам) та молоді до професійної соціальної, психологічної/психотерапевтичної допомоги.

Мета та візія Програми

Метою Програми є створення системи заходів соціально-психологічної підтримки дітей і молоді в умовах воєнного стану та у післявоєнний період, що допоможе розширити можливості для допомоги дітям, їхнім батькам (законним представникам) та молоді знизити рівень стресу, впоратися з негативним психоемоційним станом та актуалізувати потребу у батьків (законних представників) піклуватися про здоров'я, безпеку та розвиток дітей та молоді під час війни.

Візією Програми є збереження та гармонізація психоемоційного стану дітей та молоді, підтримка їх фізичного та психічного здоров'я, розвиток їхньої життєстійкості, збільшення ресурсів особистості та профілактика постратматичного стресового розладу.

Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблем

Однією із вразливих категорій населення, що особливим чином відчуває вплив екстремальних подій, які відбуваються у країні протягом останніх років, є діти. Для багатьох із них ці події є травмівними, що значно порушують їх життєдіяльність, несуть грізні втрати, шкодять здоров'ю, спричиняючи стреси, кризи, психотравми.

Діти надзвичайно чутливі до подій, які змінюють константність, надійність, безпечність оточуючого середовища та спричиняють різку динаміку їх психоемоційних зв'язків з дорослими. Масові заворушення, гострі воєнні конфлікти значно порушують звичний для дитячого сприймання плин життя. З одного боку, діти відчувають реальні тривогу, страх та розпач, які детермінуються близьким оточенням, з іншого – механізми подолання цих сильних переживань далеко не завжди ефективно спрацьовують, оскільки дорослі самі ще не мають змоги повноцінно відновити власну цілісність. Навіть якщо дитина не є безпосереднім учасником воєнного конфлікту, вона переживає значний стрес, оскільки її найближче оточення занепокоєне, оскільки відбуваються якісь незворотні події, які їй важко сприймати і усвідомлювати.

Психологічну допомогу травмованим дітям та молоді має бути спрямовано на подолання наслідків перебування у стресовій ситуації й попередження розвитку постратматичного стресового розладу. Психологічна робота з дітьми і молоддю має бути цілеспрямованою, комплексною та стабільною. Серед них виокремлюються три основні напрями роботи психолога з дітьми та молоддю, які пережили травмуючі події: із середовищем, в якому перебувають; з близьким оточенням; із самим суб'єктом.

Психологічну допомогу буде надано у декілька етапів: відновлення відчуття безпеки; відновлення та зміцнення психологічних ресурсів; активація природних механізмів самоцілення, адаптація до нових обставин.

Відповідно, Програма буде реалізовуватися на засадах дієвості, доступності, відкритості і прозорості, делегуванні повноважень та створенні конкурентоспроможного середовища.

Для вирішення проблем залучаються установи та заклади освіти та інші зацікавлені організації та особи, які сприятимуть реалізації системи заходів соціально-психологічної підтримки дітей і молоді в умовах воєнного стану та у післявоєнний період.

Основними шляхами та засобами визначено:

1. Організацію системи заходів соціально-психологічної підтримки та реабілітації дітей і молоді у закладах освіти та соціально-психологічних службах області (організація комплексних заходів щодо створення умов для повноцінного життя та соціально-психологічної реабілітації дітей; створення досить гнучкої і дієвої системи психологічної та педагогічної підтримки у масових школах; соціально-психологічне консультування сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах; проведення майстер-класів, тренінгів, інформаційно-просвітницьких та навчальних заходів тощо).

2. Упровадження інноваційних форм активізації пізнавальної діяльності дітей та молоді (проведення пізнавальних пішохідних та транспортних екскурсій, поїздки за межі країни, проведення конкурсів-змагань, тематичних зустрічей створення осередків) та популяризація здорового і безпечного способу життя, розвиток фізичної культури серед дітей та молоді (проведення відкритих спортивно-оздоровчих заходів, ігор, майстер-класів тощо).

3. Сприяння професійному становленню та формуванню кар'єрної компетенції дітей та молоді (проведення профорієнтаційних заходів, тренінгів, квестів, конкурсів, консультацій у кар'єрного радника, створення профорієнтаційного порталу, систематичне оновлення інформації профорієнтаційного спрямування на офіційних вебсайтах закладів освіти тощо).

4. Зміцнення кадрового потенціалу та інституційний розвиток системи соціально-психологічної підтримки дітей та молоді (створення освітніх хабів, проведення навчальних лекцій, семінарів, курсів, вебінарів, марафонів, майстерок, консультативних пунктів, які спрямовано на підвищення рівня загальних компетентностей педагогічних працівників у напрямку розвитку психічної стійкості та активізації психологічних ресурсів особистості).

Реалізацію Програми передбачено на 2023-2024 роки.

Перелік напрямів та заходів Програми

Перелік напрямів діяльності та заходів із визначенням шляхів їх реалізації та джерел фінансування наведено у додатку до Програми.

Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми дасть змогу:

сформувати систему заходів соціально-психологічної підтримки та реабілітації дітей і молоді у закладах освіти та соціально-психологічних службах області;

організувати професійне становлення та формувати кар'єрні компетенції дітей та молоді для ефективності соціалізації;

упроваджувати інноваційні форми активізації естетичної, творчої, науково-технічної, фізкультурно-спортивної та пізнавальної діяльності дітей та молоді;

здійснювати заходи щодо популяризації здорового і безпечного способу життя, розвитку фізичної культури серед дітей та молоді;

забезпечити зміцнення кадрового потенціалу та інституційний розвиток системи соціально-психологічної підтримки дітей та молоді.

Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація та контроль за виконанням Програми покладається на Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації, який систематично здійснює обґрунтовану оцінку результатів виконання Програми та, у разі потреби, розробляє пропозиції щодо доцільності продовження, внесення додаткових заходів, завдань, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців, строків виконання Програми тощо.

Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації після завершення бюджетного періоду та закінчення визначеного терміну дії Програми подає на розгляд уповноваженого органу підсумковий звіт про результати її виконання.

Фінансове забезпечення Програми

Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить 6 197 980 тис. гривень.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначено з урахуванням можливостей обласного бюджету, бюджету територіальних громад та інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Фінансове забезпечення заходів, передбачених цією Програмою, здійснюватиметься відповідно до вимог законодавства у межах видатків, передбачених у місцевих бюджетах для її реалізації на відповідний рік, і може коригуватися під час його виконання.

Керівник апарату
адміністрації

Оксана ВЖЕШНЕВСЬКА